

KulturÖsterbotten

2017

Kulturåret

2017

KulturÖsterbotten ger kulturen synlighet och möjlighet

KulturÖsterbotten arbetar med att utveckla och förstärka kulturlivet och kulturyttringarna i Svenska Österbotten och informera om vad som är på gång inom kulturen i regionen.

VISION

I Österbotten är kulturen en integrerad del av samhället, alla invånare har tillgång till mångsidig kulturverksamhet och det finns ett brett spektrum av kunniga konst- och kulturproducenter.

www.kulturosterbotten.fi

www.facebook.com/KulturOsterbotten

2017 – vilket kulturår!

När vi ser tillbaka på år 2017 kan vi kulturvänner konstatera att det har varit ett ovanligt bra år. Finlands jubileumsår har uppmärksammats och firats på många sätt, och firandet har till stora delar bestått av ovanligt högklassiga kulturevenemang. Kulturen har gett oss feststämning och uttryck för den gemenskap och stolthet vi känt i samband med landets hundraårsjubileum.

I denna tillbakablick på verksamheten vid KulturÖsterbotten lyfts hundraårsfestligheterna fram, men vi har även mycket annat vi vill belysa. KulturÖsterbotten är i mångt och mycket en enhet som verkar i bakgrunden som kulturadministratör och som möjliggörare av andras kulturaktiviteter, men vi har därtill profilerat oss inom vissa områden som vi anser är strategiskt viktiga för kulturen i Österbotten. Under året har t.ex. vårt Leader-projekt om medeltidshistoria ordnat en mängd aktiviteter och därmed starkt ökat österbottningarnas kunskap om sin egen historia. Vi har medverkat i projekt om kulturens betydelse för hälsan, en fråga som aktualiseras alltmer i dagens samhälle. Exemplet med ljudterapi inom vården (s. 16–18) visar hur man med enkla medel kan introducera kulturelement i vården.

KulturÖsterbotten har under året initierat och ordnat ett antal seminarier och informationsmöten, som samlat företrädare för kultursektorn. Ett seminarium för kultur-

arbetare från Österbotten och Västerbotten lockade ett stort antal deltagare, och det möte för kulturrelaterade Leader-projekt som ordnades i samarbete med Aktion Österbotten och Svenska kulturfonden var även det välbesökt och uppskattat. I maj ordnade KulturÖsterbotten tillsammans med Svenska folkskolans vänner (SFV) och barnkulturnätverket BARK finlandssvenska barnkultur-dagar i Vasa. Förhoppningen är att vi då lade grunden till en årligen återkommande samling för barnkulturaktörer i Svenskfinland. Under året har vi också arrangerat och medverkat i informationsträffar om bl.a. projektfinansiering.

Att vi på detta sätt sammanför aktörer på fältet och ger dem inspiration och information stämmer bra överens med våra målsättningar. Att göra det tillsammans med andra är ett samarbete som gynnar alla.

KulturÖsterbotten, som en del av samkommunen Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, verkar för att ge kulturen synlighet och möjlighet. Vi gjorde det år 2017 och vi fortsätter att göra det år 2018.

Ann-Maj Björkell-Holm
kulturchef

Kultur- Österbotten

Med parter på alla nivåer,
inom alla områden av kulturen:

SAMARBETE!

Gemensamt förvaltningsorgan
för KulturÖsterbotten och Wasa Teater:

kultursektionen

Fortbildning, träffar etc. för de kulturansvariga:
medlemskommunerna

Understöd för kulturprojekt:
projektbidrag

för föreningar, samfund
och organisationer

Litteratursatsningen
Brösttoner

Gästkonstnårsresidenset
Ateljé Stundars

Finlandssvenskt informationscenter:
Luckan i Karleby

Finlandssvenskt informationscenter:
Luckan i Sydösterbotten

i Kristinestad, Kaskö
och Närpes

Nordiskt samarbete:
Mittnorden-kommittén

Samarbete över Kvarken:
Österbotten–Västerbotten

Evenemangskalendern
Det händer i Österbotten

<http://events.osterbotten.fi>

Österbottnisk medeltidshistoria (Leader-projekt):
Medeltid i samtid

Levande traditioner (Leader-projekt):
KULÖR

Projekt för digital kulturinformation:
Digikult

**...ger kulturen synlighet
och möjlighet!**

Kultursektionen, tidigare kulturnämnden

Kultursektionen (tidigare kulturnämnden) vid Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur (SÖFUK) är det förvaltningsorgan som leder verksamheten vid KulturÖsterbotten.

Kulturnämnden hade år 2017 följande medlemmar (inom parentes den personliga ersättaren): ordförande **Gun Kapténs**, Larsmo (Leif Svenfelt, Larsmo); vice ordförande **Johanna Överfors**, Pedersöre (Marianne Winter, Närpes); **Lisbeth Saxberg-Blomqvist**, Kristinestad (Mikaela Björklund, Närpes); **Alf Burman**, Korsholm (Måns Holming, Korsnäs); **Christina Nygård**, Malax (Barbara Strand-Blomström, Vörå); **Björn Schauman**, Vasa (Per-Ellof Boström, Kristinestad) och **Peter Knuts**, Malax (Toivo Ikonen, Vasa).

Kulturnämnden sammankom år 2017 till tre möten: den 17 februari, den 17 mars och den 19 maj. Alla möten hölls i Vasa. Kulturnämnden behandlade då bland annat följande ärenden:

- projektbidrag för regionala kulturprojekt
- val av projektledare för Leader-projektet *KULÖR – kulturarv som levande österbottnisk resurs*
- verksamhetsutveckling vid Luckan i Sydösterbotten
- uppdatering av det regionala kulturutvecklingsprogrammet, *Kulturprogram Österbotten 2018–*
- nominering av kandidater för Mittnordiska kulturpriset.

Kulturnämnden behandlade också årligen återkommande ärenden såsom ekonomiplanering och -uppföljning samt intern kontroll och riskhantering.

När samkommunen fick ny förvaltningsstruktur och ny förvaltningsstadga, efterträdde kulturnämnden i medlet av året av en kultursektion, gemensam för KulturÖsterbotten och Wasa Teater. Ärenden som gäller teatern föredras i sektionen av teaterchef **Åsa Salvesen**, medan kulturchef **Ann-Maj Björkell-Holm** är föredragande i alla andra ärenden. Sekreteraruppdraget sköts av informationssekreterare **Carola Harmaakivi** vid KulturÖsterbotten.

Kultursektionen fick följande medlemmar (inom parentes den personliga ersättaren): ordförande **Ulla Granfors**, Vasa (Magdalena Snickars, Vasa); vice ordförande **Johanna Överfors**, Pedersöre (Christer Bogren, Malax); **Christina Nygård**, Malax (Victor Ohlis, Vörå); **Thomas Karv**, Nykarleby (Monika Grankulla-Häggblom, Jakobstad); **Kenth Nedergård**, Korsholm (Alf Burman, Korsholm); **Carl-Gustav Mangs**, Kaskö (Lisbeth Saxberg-Blomqvist, Kristinestad) och **Lotta Saarikoski**, Vasa (Ursula Dannbom, Malax).

Personalen vid Wasa Teater företräds av **Jonas Bergqvist** (Lina Ekblad) och **Jeremy Crofts** (Nina Dahl-Tallgren).

I slutet av året utökades kultursektionen med **Anita Viik-Ingvesgård**, Kristinestad (Björn Öst, Korsholm) och **Mats-Johan Kaars**, Närpes (Maria Nygård, Jakobstad).

Kultursektionen sammankom under året till två möten: den 21 september och den 29 november, bägge i Vasa. En aftonskola för ledamöterna och ersättarna hölls i Vasa i oktober.

Kultursektionen behandlade bland annat följande ärenden:

- verksamheten vid konstresidenset Ateljé Stundars år 2018
- kriterierna för KulturÖsterbottens projektbidrag år 2018
- planering av projekten *Museilotsen* och *Medeltida lustresa*.

KulturÖsterbottens projektbidrag år 2017

Kulturnämnden (senare: kultursektionen) beviljade år 2017 projektbidrag till 26 regionala kulturprojekt i Österbotten.

Stora återkommande kulturprojekt och -evenemang:

- Vasa stad / Vasa Körfestival: Vasa Körfestival XXV
- Vasa stadsbibliotek-landskapsbibliotek: Vaasa LittFest Vasa 2017
- Musikcafé After Eight r.f.: Summer Art Camp 2017
- Kaskö Turism r.f.: Kaskö Musiksommar 2017
- Föreningen Kulturkarnevalen r.f.: Kulturkarnevalen 2017 i Karleby
- Södra Österbottens förbund: Valfärd för kommuner över gränser II
- Musikfestspelen Korsholm r.f.: Musikfestspelen Korsholm 2017 – Saga och sanning
- Österbottens förbund: Barnkulturnätverket BARK
- Musik & Talang c/o DUNK – De Ungas Musikförbund i Svenskfinland r.f.: Musik & Talang
- Regionala danscentret i Österbotten (Dans i Österbotten r.f.): Regionala danscentret i Österbotten
- Christina Nova r.f.: Berättarfestivalen Seaside Stories 2017
- Luckan i huvudstadsregionen r.f.: Kreativa, delaktiga Finland

Offentliga organisationer:

- Vasa stadsbibliotek-landskapsbibliotek: Läspulsen – Lukupulssi

Föreningar:

- Unga Scenkompaniet r.f.: Mathilda Wrede och Projekt S
- Kammarkörföreningen Bel Canto: Ny körmusik
- Föreningen Prästgårdsmuseet i Korsnäs r.f.: På gamel Lidenjusas tid
- Skafferiet r.f.: Kvarkens filmseminarium
- Kpanlogo Yédé r.f.: Projekt Musikfusion (Music Fusion Experience Project)
- Tanssimajakka r.f.: People Pollution
- Body Acting Salt Engine r.f. (B.A.S.E.): Kultur och välmående
- Pro Allegro r.f.: Mozarts opera Trollflöjten
- Dialog – ett dramapedagogiskt kollektiv: Projekt Kan vi prata om det? Del 1: Förberedande arbete
- Scenkonstföreningen Spel r.f. / Den Klingande Grodan: Barnteatern Grodan Kling – öppna föreställningar i Vasa och Karleby samt turné i Österbotten år 2017
- DUNK – De Ungas Musikförbund i Svenskfinland r.f.: Skolmusik 2017
- Schlagerkören r.f., Nice Noice r.f. och Nykarleby manskör r.f.: Schlagerkören, Nice Noice och Nykarleby manskör medverkar i Oratoriet Skymning–Gryning
- SAMS – samarbetsförbundet kring funktionshinder r.f.: Stödpersonverksamheten Fyra betydelsefulla timmar.

Bidragsbeloppet uppgick till totalt 50 000 euro. De enskilda bidragen varierade mellan 500 och 9 000 euro. Det är registrerade samfund, organisationer och föreningar som kan få bidrag för större regionala kulturprojekt. Ansökningstid är januari varje år.

Läs mera: www.kulturosterbotten.fi/projektbidrag.

Luckan i Karleby och Luckan i Sydösterbotten

Av sammanlagt tio Luckan-informationscentra i Svenskfinland finns två i Österbotten: Luckan i Karleby och Luckan i Sydösterbotten. Bägge upprätthålls av KulturÖsterbotten. Luckan i Sydösterbotten är landets enda ambulerande Luckan-center med verksamhet i Kristinestad, Närpes och Kaskö.

Både Luckan i Karleby och Luckan i Sydösterbotten har haft ett aktivt verksamhetsår med kundbetjäning och förmedling av kulturbiljetter och -produkter och en mångfald av olika kulturrelaterade evenemang. Verksamheten vid Luckan är som allra intensivast under Svenska veckan i november. Tillsammans med Folktinget gör Luckan-nätverket då en betydande insats för att uppmärksamma den finlandssvenska kulturen och det svenska språket i Finland.

Projektverksamheten har varit aktiv såväl vid Luckan i Karleby som vid Luckan i Sydösterbotten, och de särskilda satsningar som under året gjorts på barnkultur har uppskattats av samarbetsparterna såsom daghemmen och skolorna. Vid Luckan i Karleby fortsatte projektet med att utarbeta en dramatiserad museiguidning kring affärsmagnaten K.H. Renlunds liv och levnadstid. Läs mera om projektet längre fram på sidan!

Luckan i Sydösterbotten flyttade till nya lokaler i Kristinestad och inrättade sig då i samma utrymmen som stadens turistryrå på Östra långgatan 49. Flytten innebar en stor mängd synergifördelar och ökade också kundtillströmningen till Luckan. Vid årets slut hade antalet kundbesök fördubblats jämfört med året innan.

Dramaguidning kring K.H. Renlund

Med stöd från Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne fortsatte det vid Luckan i Karleby år 2016 inleda projektet med målet att producera en dramatiserad guidning om affärsmagnaten K.H. Renlund (1850–1908) och kvinnorna i hans liv. Fem interaktiva scener öppnar upp olika teman från skolgång och nödår till företagsverksamhet och samhällsaktiviteter på 1800-talet.

Den dramatiserade guidningen prövades i oktober 2017 ut på en testpublik på K.H. Renlunds museum i Karleby. Under Svens-

ka veckan i november 2017 kunde också allmänheten få uppleva en tidsresa tillbaka till K.H. Renlunds epok. Våren 2018 går turen sedan till den egentliga målgruppen: årskurserna 4–6 i de svenska skolorna i Karleby och Kronoby.

Manuset till dramaguidningen är skrivet av skådespelaren, FM **Pauliina Holmqvist**. Dramat spelas upp av skådespelarna **Viktoria Viiland** och **Jessica Riippa**. Manuset ska i samarbete med barnkulturnätverket BARK översättas till finska, varefter också finskspråkiga skolelever i trakten kan ta del av dramaguidningen.

KULÖR – levande traditioner

Leader-projektet *Kulör – kulturarv som levande österbottnisk resurs* inleddes vid KulturÖsterbotten i mars 2017. Till projektledare valdes FD **Johanna Björkholm**. Hon vikarierades senare under året av FM **Eva-Marie Backnäs**.

Projektet har som mål att lyfta fram det immateriella kulturarvet i Österbotten, det vill säga de levande traditionerna – allt det som österbottningar idag kan, gör och vet och som de tycker är så betydelsefullt att de vill att det ska bevaras också i framtiden. Det kan handla om allt från pidrospelande till hantverkstraditioner och sommarteatrar – såväl om moderna traditioner som om gammal, traditionell kunskap.

Projektet verkar för att öka synligheten för de levande österbottniska traditionerna, stöda föreningar och grupper som vill utveckla verksamheten kring en tradition och skapa nätverk för dem som arbetar med kulturarv och levande traditioner.

Projektet, som pågår ända fram till mars 2019, arbetade under hösten 2017 främst med att producera material till samkommunens vägghälsö för år 2018, som har immateriellt kulturarv som tema. I slutet av november ordnades en första Kulör-träff i Vasa för projektets samarbetspartners och övriga intresserade.

Projektet *Kulör* genomförs i samkommunens fjorton medlemskommuner och finansieras via Aktion Österbotten med stöd från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt av Svenska kulturfonden.

Medeltid i samtid

Leader-projektet *Medeltid i samtid. Kunskapsöverföring om österbottningarna och deras äldre historia* pågår i Svenska Österbotten från april 2016 till våren 2018. Läs mera om projektet på s. 14–15!

Gästkonstnårsresidenset Ateljé Stundars

Under år 2017 har gästkonstnårsresidenset Ateljé Stundars i Solf, Korsholm gästats av följande konstnärer: **Hazel Barstow** (Storbritannien / Norge), **Jo Ann Kronquist** (Kanada), **Juliana Irene Smith** (USA / Sydafrika) och **Behrad Hassanati** (Iran).

I enlighet med KulturÖsterbottens strävanden har samtliga gästkonstnärer interagerat med närsamhället och andra konstnärer under sin vistelse på residenset. De flesta konstnärerna levererade så kallade *Artist Talks* vid konstutbildningarna på Campus Allegro i Jakobstad och höll också *Open Studio*-evenemang i ateljén på Stundars. Smith medverkade med program på Konstens natt i augusti i Vasa och Hassanati ställde ut porträttverk i november–december i Vasa och Korsholm. Samarbetet mellan gästkonstnårsresidenset och bildartesanutbildningen vid Yrkesakademin i Österbotten utvecklades ytterligare under året, med allt tätare kontakter mellan residenset och utbildningen.

Gästkonstnärerna vid residenset bjuds in en gång om året på basis av ansökningar. Konstnärerna väljs ut av en sakkunniggrupp, som består av konstläraren **Robert Back** (YH Novia, Jakobstad), konstexperten **Dan Holm** (Vasa), konstnären **Jimmy Pulli** (nutidskonstföreningen Plattform, Vasa), verksamhetsledare **Gunilla Sand** (Stundars) och museisakkunnig **Peter Båsk** (Stundars) samt kulturchef **Ann-Maj Björkell-Holm** (KulturÖsterbotten) med informationssekreterare **Carola Harmaakivi** som sekreterare.

ökade markant. Antalet sidvisningar steg med över 40 procent till drygt 86 000, detta alltså enbart under de tre sommarmånaderna.

De kulturella sammarenemang som evenemangsarrangörerna under våren hade fört in i webbkalendern bearbetades vid KulturÖsterbotten till en omfattande sammanställning, som sedan utgjorde grunden för evenemangspresentationerna i HSS-Medias sommarbilaga, *Sol & Sommar*. Sommarbilagan i tabloidformat publicerades den 1 juni och distribuerades tillsammans med Vasa-bladet, Österbottens Tidning och Syd-Österbotten till alla prenumeranter. En extraupplaga på nästan 5 000 exemplar distribuerades därtill i Österbotten och Västerbotten.

Evenemangskalendern *Det händer i Österbotten* drivs sedan många år tillbaka av KulturÖsterbotten i nära samarbete med Österbottens förbund. Denna marknadsförings- och informationskanal är gratis såväl för evenemangsarrangörer som för publiken. I december 2017 fanns det inemot åttahundra evenemangsarrangörer registrerade på kalendern.

Nordiskt samarbete

Insatserna för att utöka kultursamarbetet mellan Västerbotten och Österbotten fortsatte under året. I medlet av januari 2017 ordnades en verkstadsträff i Vasa för kulturaktörer från de bägge regionerna, under rubriken *Idéutbyte för kulturella och kreativa näringar i Österbotten och Västerbotten*. Deltagarna kunde under dagen arbeta i verkstäder med olika teman såsom barn och unga, kulturarrangemang samt kulturarv. Träffen lockade ett sjuttioal deltagare.

Det aktiva samarbetet inom ramen för Mittnorden-kommitténs kulturarbetsgrupp pågår kontinuerligt. De årligen återkommande mittnordiska kulturdagarna hölls i augusti 2017 i Trondheim i Norge, denna gång med historisk teater och berättande kopplat till historia och kulturarv som tema. Oravais Teater var en av mottagarna av det stora mittnordiska kulturpriset.

Samarbete med kommunernas kulturansvariga

Samkommunen SÖFUK verkar i nära kontakt med de fjorton ägarkommunerna. För KulturÖsterbottens del konkretiseras detta i det samarbete som bedrivs med kommunernas kulturansvariga tjänstemän. KulturÖsterbotten sammankallar varje år tillsammans med Österbottens förbund kommunernas kulturansvariga till två seminariedagar, den ena på våren, den andra på hösten. Vårens träff ordnades den 22 februari i Korsholm med revideringen av det regionala kulturprogrammet, *Kulturprogram Österbotten*, som huvudtema. Andra frågor som diskuterades var bl.a. landskapsreformen, projektet Multikult-forum och föreningen Kpanlogo Yédés nya Leader-projekt *13 Studios*. Höstträffen 2017 hölls i samband med den stora, internationella *Bridging Ages*-konferensen den 13 september i Vasa.

De kulturansvariga tjänstemännen i medlemskommunerna utgör nyckelpersoner i KulturÖsterbottens nätverk ut till kulturaktörerna i kommunerna, såväl offentliga som privata.

Informationsmöten och -turnéer

KulturÖsterbotten ordnade under året bland annat följande informationsträffar i regionen:

- Österbotten–Västerbotten-träff i Vasa, i samarbete med Nordiskt informationskontor i Umeå (19.1.2017)
- allfinlandssvensk barnkultursamling i Vasa 10–11.5.2017
- träff för kulturrelaterade Leader-projekt, tillsammans med Aktion Österbotten (31.5.2017)
- Creative and Inclusive Finland: informationsmöte i Vasa (21.8.2017)
- informationsturné om projektfinansiering, tillsammans med Svenska kulturfonden, SFV, Aktion Österbotten och Bildningsalliansen: Vasa (23.10.2017), Kronoby (30.10.2017), Kristinestad (8.11.2017) och Nykarleby (13.11.2017).

Ekonomi

KulturÖsterbottens verksamhet finansieras dels av ett bidrag från de fjorton kommuner som tillsammans upprätthåller samkommunen SÖFUK, dels av de bidrag som verksamheten får in från EU samt från statliga och privata finansiärer.

År 2017 har understödet från samkommunens ägarkommuner utgjort ca 45 procent av kostnaderna för KulturÖsterbotten. De externa bidragsgivarna var Svenska kulturfonden, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne, Konstsamfundet, Svensk-Österbottniska samfundet, Otto A. Malms donationsfond, Stiftelsen Emelie och Rudolf Gesellius fond, Olof och Siri Granholms stiftelse, William Thurings stiftelse, Nygréns stiftelse, Sparbanksstiftelserna och Aktiastiftelsen.

De Leader-projekt som genomförs vid KulturÖsterbotten finansieras främst via NTM-centralen och Aktion Österbotten.

Personal

- **Ann-Maj Björkell-Holm**, kulturchef
- **Carola Harmaakivi**, informationssekreterare
- **Hanna-Mari Kampikoski**, informatör vid Luckan i Sydösterbotten
- **Kim Ribacka**, t.f. informatör vid Luckan i Sydösterbotten
- **Reidunn Manderbacka**, informatör vid Luckan i Karleby (vikarie: **Heidi Sellnäs**)
- **Pia Byskata**, t.f. informatör vid Luckan i Karleby
- **Johanna Björkholm**, projektplanerare för projektet *Medeltid i samtid*, senare projektet *KULÖR – kulturarv som levande österbottnisk resurs*
- **Heidi Hummelstedt**, projektplanerare för projektet *Medeltid i samtid*
- **Eva-Marie Backnäs**, t.f. projektplanerare för projektet *KULÖR – kulturarv som levande österbottnisk resurs*
- **Pauliina Holmqvist**, projektplanerare för barnteaterprojektet med tema K.H. Renlund
- **Maria Sandin**, redaktör för kompletteringen av den historiska avdelningen av författardatabasen Brösttoner. ■

Hundra år av självständighet firades
också av KulturÖsterbotten och SÖFUK

Finlands hundra år av självständighet firades under år 2017 också vid KulturÖsterbotten och samkommunen SÖFUK:

Ögonblicksbilder från 1917 i kalender

Samkommunens väggkalender för år 2017 hade temat 1917. Kalendern följde med händelserna under år 1917 i text och bild, månad för månad, dels genom ögonblicksbilder från Österbotten, dels i ett större perspektiv. I kalendern fanns en insticksbilaga, som ytterligare beskrev händelserna fram till självständigheten. KulturÖsterbotten hade gått igenom nyhetsrapporteringen i den österbottniska dagspressen hösten 1917 och sammanställt nyheter från två tidningar: den borgerliga Wasa Posten och det socialistiska Österbottens Folkblad.

SÖFUK-kalendern distribuerades till samkommunens företrädare och anställda. Den sändes därtill ut som samkommunens julkhälsning till ett stort antal samarbetspartner, regionalt och nationellt. Kalendern fanns också att köpa i bokhandlarna i regionen. Jubileumskalendern blev en framgång i handeln – när försäljningen avslutades, hade ca 170 kalendrar sålts.

SÖFUK-konstverk på utställningsturné

Ett trettiotal konstverk ur SÖFUK:s omfattande konstsamling visades under första halvåret 2017 upp på olika håll i Österbotten. Det var en grupp bildartesanstuderande vid Yrkesakademin i Österbotten (YA) som under ledning av sina lärare producerade utställningen. Transporterna sköttes av logistikstuderande vid YA.

Vårt öga ser det här hette utställningen, som beviljades status som officiellt Finland 100-projekt. Namnet härrör sig från en vers ur Finlands nationalhymn.

SÖFUK:s konstsamling består av cirka 260 verk, av vilka de flesta är deponerade i offentliga byggnader i regionen. Samlingen, som administreras av KulturÖsterbotten, består dels av österbottnisk konst som kulturnämnden har köpt in, dels av internationell

bildkonst – verk som de konstnärer som under årens lopp vistats på gästkonstnårsresidenset Ateljé Stundars i Solf, Korsholm har donerat till samlingen. Den turnerande utställningen bestod av verk ur bägge kategorier.

Utställningen visades först i Nykarleby med vernissage på Rådhusgalleriet den 14 december 2016. Därefter gick utställningen vidare till Tobaksmagasinet i Jakobstad (april), Mittistan i Närpes (maj) och stadsbiblioteket i Karleby (juni).

Resor i tiden – tillbaka till år 1917

Samkommunen SÖFUK kunde i samarbete med barnkulturnätverket BARK erbjuda både personalen och YA-studerandena en intressant tidsresa tillbaka till år 1917. Samkommunens anställda fick vara tidsresenärer under sin gemensamma personaldag i början av augusti, medan de studerande i slutet av augusti fick se och höra, känna på och uppleva hur det kunde vara att bo och leva i Österbotten för hundra år sedan, på hösten 1917.

Kulturfestival för och med äldre

ARMAS är en nationell festival, som uppmärksammar och firar åldrandet. Festivalen ordnades första gången 1–15.10.2017 i anslutning till *De äldres vecka*. Det är meningen att den två veckor långa festivalen ska bli ett årligt återkommande evenemang.

Vasa var en av de städer som år 2017 deltog i den nationella festivalen. Tillsammans med Folkhälsan och KulturÖsterbotten ordnade då stadens kulturcentrum verksamhet för, med och av äldre på boenden och serviceenheter i staden, i köpcentret Rewell Center och i Folkhälsan-kvarteret.

Evenemangen i Folkhälsan-kvarteret ordnades den 4 oktober. Leader-projektet *Medeltid i samtid* stod för ett antal programpunkter under dagen, bland annat medeltida frågesport och slyngande av band. ■

Sällan har väl historia varit riktigt så här intressant!

Österbottniska medeltiden inspirerande resurs ännu idag

MEDELTID I SAMTID: Projektfakta

Projektet Medeltid i samtid finansieras via Aktion Österbotten / Leader med stöd från Svenska kulturfonden, Svensk-Österbottniska samfundet och Otto A. Malms donationsfond.

Projekttid: april 2016–våren 2018

www.kulturosterbotten.fi/medeltidisamtid

Leader-projektet *Medeltid i samtid* ska öka medvetenheten om den äldre historien och hur den kan användas som resurs i dag. Projektaktiviteterna under år 2017 har varit mycket varierande och omfattat bl.a. evenemangsproduktion med planering av barnläger och praktiska workshops för seniorer samt framställning av ett pedagogiskt program för grundskolan.

Projektledare **Johanna Björkholm** sammanställde under vintern ett digert informationspaket om perioden 1350–1650, ett material som kunde utnyttjas inom projektaktiviteterna senare under året. Materialet finns tillgängligt bl.a. på projektets hemsida.

Projektledare **Heidi Hummelstedt** inledde sitt arbete i maj. I juni medverkade projektet på ett tidsreseläger för 7–12-åringar vid Brages friluftsmuseum i Vasa. Projektet bjöd då på medeltida sjörövarfrågesport och verkstäder, där barnen fick slynga band och måla egna riddarsköldar enligt medeltida förlaga.

I augusti deltog projektet i en stor familjepicknick i Gamla Vasa med Korsholms kommun och Vasa stad som huvudarrangörer. Dragplåster var ryttaren **Tessa Turtonen**, som med sina två hästar

från Stall Falisa i Maxmo trollband publiken med uppvisningar i beridet bågskytte i medeltida stil. Många deltagare svarade på frågorna i sjörövarfrågesporten och gjorde en snabb tidsresa tillbaka till medeltiden med Österbottens barnkulturnätverk BARK.

I september medverkade projektet vid Medeltidsdagarna i Karleby med sjörövarfrågesport och slyngande av band. Evenemanget lockade tusentals besökare av vilka ett par hundra personer deltog i projektets workshopar.

Medeltida sägner var ett av temana i programpunkten *Österbottniska berättelser – från havssidan till landbacken* vid berättarfestivalen *Seaside Stories* i Kristinestad i oktober. Projektet samarbetade då med ett antal österbottniska berättare. De medeltida sägnerna förmedlas senare till lokala guider och andra intresserade så att historierna får bredare spridning.

Under hösten fördjupade sig ett hundratal elever i årskurserna 5 och 6 vid Vasa övningsskola i medeltiden inom historie- och modersmålsundervisningen. En aktivitetsdag ordnades vid Korsholms vallar, och i skolan arbetade eleverna bl.a. med det rekvisitamaterial som projektet tagit fram. ”Medeltidsknytet” omfattar bl.a. ett äkta 1500-talsmynt, medeltida dräktmodeller, en lypärta och en faksimilkopia av det äldsta dokument som förvaras i Österbotten, ett köpebrev från Norra Vallgrund från år 1407. Kring medeltidsmaterialet utarbetas ett pedagogiskt paket, som efter projektiden kan användas av barnkulturnätverket BARK i Österbotten.

En annan projektaktivitet som fick stor synlighet var lanseeringen av en serie geocachar med koppling till medeltida platser. Geocacherna löper som ett pärlband genom hela Svenska Österbotten, från Karleby i norr till Skaftung i söder. Gömmorna har utformats och utplacerats av **Valter** och **Johan Lax**, i samarbete med projektet. Alla gömmor knyter an till en sägen eller händelse som hänför sig till Österbottens äldre historia, och många baserar sig på berättelser som återfinns återgivna i Finlands svenska folkdiktning.

Cacheserien finns publicerad på www.geocaching.com, men information om platserna läggs år 2018 ut också på projektets hemsida. ■

Naturljud sprider harmoni hos vårdklienter och -personal

Naturen blev den medicin som hjälpte, när han mådde som sämst. Långa utfärder i skog och mark gav Stefan balans och harmoni, när han öppnade sina sinnen för de intryck naturen kunde bjuda på.

Ljud är hans passion. Därför började han bända in naturljud som han kunde spela upp senare. Samtidigt blev han intresserad av ljudet som terapiform.

Möt Stefan Backas, frilansande ljuddesigner från Malax! På vårvintern 2017 medverkade han i ett av pilotprojekten inom *Välfärd för kommuner över gränser* och ordnade då ljudverkstäder med äldre på boenden i Vasa och Korsholm. Det var främst naturljud och terapiinstrument som Stefan valde att jobba med, men inte bara därför att han själv fått hjälp av dem.

– De äldre har ofta starka band till naturen, och naturljud väcker därför minnen och associationer, förklarar Stefan. Sedan vill de äldre ofta berätta om platser de minns, om naturupplevelser, om sitt liv. Prata om naturen vill de säkert också därför att de ofta inte får egna, nya naturupplevelser längre.

Stefan Backas arbetade i många år som ljudtekniker på Wasa Teater. Det intensiva arbetet satte dock sina spår i den unge mannens kropp och själ. Sömntabletter och antidepressiva läkemedel var företagshälsovårdens lösning, men de starka medicinerna hjälpte inte Stefan; tvärtom.

– Medicinerna gjorde mig avtrubbad. Efter en tid kände jag mig helt avskärmad från allt och alla. Det var ohållbart, berättar han.

Med hjälp av ett arbetsstipendium från Svenska kulturfonden kunde Stefan ta en paus från sitt hektiska yrkesliv och satsa seriöst på intresset för naturljud och ljudterapi. Han hade nämligen själv fått effektiv hjälp av naturljud: stressen minskade, spänningarna och motståndet i kroppen avtog, ångesten lindrades. Under ett helt år bandade han in naturljud i Replotskärgården i Korsholm, och arbetet resulterade i ett ljudverk som finns permanent installerat i det nybyggda Korsholms närsjukhus i Smedsby.

Naturljud passar utmärkt in i vårdmiljöer, förklarar Stefan. De har en lugnande, ångestdämpande effekt. De kan också maskera störande bakgrundsljud och därmed göra den allmänna ljudmiljön trevligare. Studier visar att patienter som under sin tillfriskningsperiod på något sätt fått ta del av naturen tillfrisknar snabbare.

– Vi omges av ljud hela tiden. Vanligen tänker vi inte ens på saken, men ljud påverkar oss och vårt välbefinnande väldigt starkt.

Därför är det allt annat än oviktigt vilka ljud vi omger oss med, förklarar Stefan och ger ett exempel:

– På många vårdenheter står radion på hela dagen. Men är det bra? Sprider radion harmoni?

Ljud är vibrationer på olika frekvenser, förklarar Stefan. Den mänskliga kroppen består till stor del av vatten, och ljudvågor rör sig effektivt i vatten. Om ljudmiljön är orolig och disharmonisk, blir människan orolig och disharmonisk. Kroppen uppfattar ljud inte bara fysiskt utan också psykiskt, känslomässigt och själsligt.

– Tänk om man i stället för att ha på radion kunde hålla en mindre ljudterapisession med de boende, till exempel med hjälp av en tibetansk klangskål och en mindfulness-övning?

Själv har Stefan studerat ljudterapi med hjälp av nätkurser vid Sound Healing Academy i Storbritannien. Ljudterapi är en hel vetenskap som hjälper kroppen att läka och få oss att må bra, men för att komma igång i mindre skala behövs det inga stora satsningar:

– Ljudterapi inom vård och omsorg kräver så lite, förklarar Stefan. Det enda som egentligen behövs för att man ska komma igång är att någon bland personalen blir intresserad och inser fördelarna med en positiv ljudmiljö.

Vill du pröva på ljudterapi? Läs Stefans enkla kom igång-tips på nästa sida! ■

Stefan Backas:

- ljuddesigner (frilans) bosatt i Malax
- tidigare ljudtekniker på Wasa Teater
- studier i ljudterapi vid Sound Healing Academy
- passionerad över olika aspekter av ljud
- verksam inom flera områden av kulturen
- webbsida: www.stefanbackas.com

Jobba med ljudterapi – kom igång med Stefans tips!

- Musik är ett fantastiskt redskap för att aktivera klienter / patienter. Ta reda på patientens favoritmusik eller musik från den tid då patienten var ung och spela upp den! Musik väcker minnen, ger energi och aktiverar.
- Musik hjälper också vid avslappning. Välj medvetet den musik eller de ljud som spelas på avdelningarna / i rummen. Naturljud eller lugnande musik skapar en mycket mer harmonisk stämning än om radion eller tv:n står på hela dagen.
- Sjung med klienterna / patienterna! Bara patienten ens tonar eller hummar, dvs. sjunger utdragna vokaler på samma ton, kan hen hitta balans och få energierna att röra på sig. Här är det inte viktigt hur det låter utan hur det känns i kroppen!
- Ha något instrument tillgängligt för patienterna!
- Var medveten om ljudmiljön i lokalen! Är ventilationen bullrig? Kommer det störande ljud från maskiner, lysrör, trafik etc.? En harmonisk ljudmiljö inom vården har många fördelar för både patienter och personal: lägre blodtryck, bättre sömn, mindre stress, bättre koncentrationsförmåga, enklare kommunikation – rentav ett mindre intag av smärtstillande medel etc.

FAKTA: Projektet "Välfärd för kommuner över gränser"

Syftet med projektet "Välfärd för kommuner över gränser II" var att introducera nya hälso- och välfärdsfrämjande konst- och kultur- tjänster i landskapen Österbotten och Södra Österbotten. Kommunerna gick in för att dels förbättra samarbetet mellan kultursektorn och hälso- och sjukvårdssektorn, dels skapa nya verksamhetsmodeller för tjänsterna. Det är meningen att de nya konst- och kulturtjänsterna ska bli en bestående del av serviceutbudet i kommunerna.

De nya tjänsterna prövades ut med hjälp av ett antal kommunala pilotprojekt. Under projekttiden 2015–17 genomfördes totalt 28 pilotprojekt, då man prövade ut nya verksamhetsmodeller och spred god praxis. Projektet tog sikte främst på de äldre, på handikappade och andra specialgrupper samt på invånare som hotas av social utslagning. Tjänsterna producerades av yrkesfolk inom konst- och kulturbranschen.

Projektet "Välfärd för kommuner över gränser" genomfördes 1.2.2015–29.2.2016 med stöd från undervisnings- och kulturministeriet. Ett andra projektavsnitt (1.2–31.10.2016) finansierades med landskapens egna regionala utvecklingsmedel. "Välfärd för kommuner över gränser II", som pågick från oktober 2016 till slutet av år 2017, finansierades igen av ministeriet. De kommunala projektandelarna betalades av Södra Österbottens förbund, Österbottens förbund och Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur (SÖFUK) / KulturÖsterbotten. Södra Österbottens förbund var projektets officiella huvudman.

Källa: Södra Österbottens förbund,
http://www.epliiitto.fi/hyvinvointia_kuntiin_ilman_rajvoja (citerad 24.11.2017)

DET

HÄNDER I

ÖSTERBOTTEN

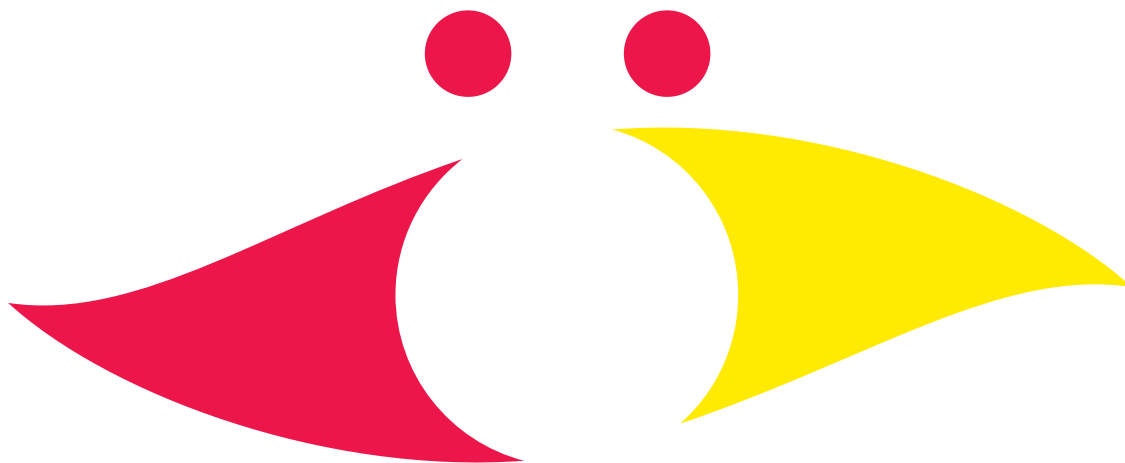
Österbottens evenemangskalender

Nåt kul att göra?

Hitta dina favoritevenemang
och gör nya, spännande upptäckter:

<http://events.osterbotten.fi>

KulturÖsterbotten

ger kulturen synlighet och möjlighet

KulturÖsterbotten | Rådhusgatan 23 | FI-65100 VASA, Finland
www.kulturosterbotten.fi | www.facebook.com/KulturOsterbotten
info@kulturosterbotten.fi

Svenska Österbottens förbund
FÖR UTBILDNING OCH KULTUR

KulturÖsterbotten är en del av Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur.